

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 6. Quodnam sit principium formale, quo essentia divina communicatur
Filio & Spiritui sancto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

ne autem naturæ Concilium intelligit omnia attributa absoluta. Ergo ex Lateranensi, nullum attributum absolutum generat, & consequenter nullum est principium formale proximum generationis: nam tale principium non solum est id quo suppositum generat, sed etiam id quod generat. Superest ergo, ut principium formale proximum processionis Filii dicatur esse proprietas relativa Patris.

Resp. II. Sola proprietas relativa spiratoris est principium formale proximum processionis Spiritus S.

Prob. Nam principium formale proximum processionis Spiritus S. vel est volitio divina, vel proprietas relativa spiratoris. Non primum, ut probatum est a. 5. Ergo secundum. Præterea, si sola proprietas relativa Patris est principium formale proximum processionis Filii, sola proprietas relativa spiratoris est principium formale proximum processionis Spiritus S. Verum prius, ut patet ex propositione 1. Ergo, &c.

Obj. 1. Authoritatem Patrum, 1. S. Dionysius c. 2. de divinis nominibus, vocat Filium & Spiritum S., *secunde divinitatis germina.* 2. S. Basilius lib. 2. contra Eunomium, appellat Filium splendorem maiestatis Dei. Sed splendor est à luce, ut lux est, Ergo Filius est à Patre, ut lux est. Atqui Pater lux est secundum divinitatem. Ergo, &c. 3. S. Cyrillus lib. 1. Theauri cap. 7. vocat essentiam divinam generativam. 4. S. Damascenus lib. 1. de fide c. 8. de generatione Filii sic ait: *Generatio ignara principii & sempiterna est, ut quæ naturæ opus sit, atque ex ipsius essentia procedat.*

Ad 1. R. Divinitatem esse per se fecundam remotè & radicaliter, in quantum quæ intelligens & volens radix est fecunditatis generandi & spirandi. *Ad 2.* R. in divinis splendorem non esse à luce, nisi remotè & radicaliter: nam Pater est lux secundum divinitatem ut intelligentem; & Pater secundum divinitatem ut intelligentem, non generat splendorem suum, nempe Filium, nisi remotè & radicaliter, ut satis probatum est. *Ad 3.* R. essentiam divinam à S. Cyrillo vocari generativam remotè, non proximè; & verò non esse proximè generativam, definitur à Lateranensi IV. cap. 2. verbis jam laudatis. *Ad 4.* *Resp.* S. Damascenus solum dicere generationem Verbi nunquam incepisse, sed eternam esse, quia absolute necessaria est; & absolute necessaria est, quia essentia divina infrustrabiliter exigit esse in duobus suppositis, quorum unum sit Pater, & alterum Filius; & insuper quæ intelligens profundit virtualiter paternitatem, quæ est principium proximum & necessarium generationis.

Obj. 2. Concilia docent Filium procedere ex substantia Patris, de substantia Patris. R. Sensum Conciliorum esse, quod Filius nascendo accipiat à Patre ipsammet Patris substantiam & essentiam, ex qua, & filiatione, tanquam ex duobus virtualiter distinctis, constituitur. *At inquit.* Concilia docent Filium procedere de substantia Patris, ut principio formali proximo. *Neg. Probabis.* In Florentino Sessio. 18. dicitur: *Divina quidem substantia non generat, sed est principium, quo generatio fit.* *Resp.* Hæc verba non esse Concilii, sed privati cuiusdam, ex propria sententia loquentis.

Obj. 3. In productione univoca terminus productus debet esse similis producenti in principio formali producendi. Atqui generatio Filii in divinis est univoca, & Filius non assimilatur Patri in proprietate relativa, sed in intellectu & natura. Ergo, &c. *Resp.* Ad productionem univocam satis esse, si terminus productus producenti assimiletur in principio formali remoto productionis. Et verò ut productio sit univoca, sufficit quod terminus totalis productus, sit ejusdem naturæ cum termino totali producente; sive natura sit principium formale proximum productionis, sive remotum tantum. Cum itaque Filius in divinis sit ejusdem planè naturæ cum Patre, productio ejus est univoca; quamvis natura divina non sit principium formale proximum, sed tantum remotum productionis Filii, & sic Filius non assimilatur Patri, nisi in principio remoto suæ productionis.

Obj. 4. Relatio non est activa. Sed paternitas est relatio. Ergo, &c. Item personalitas in creatis non est activa. Ergo nec in Deo. Sed paternitas est personalitas Patris. Ergo non est activa. Ergo, &c. *Resp. ad 1.* Relationem transcendentalem esse activam: imò omnis vis activa est relatio transcendentalis. Paternitas autem est relatio transcendentalis. *Resp. ad 2.* neg. conseq. Nam personalitas aliqua divina, purè paternitas, habet duplicem perfectionem, unam scilicet quæ convenit cum personalitate creata; & alteram, quæ respondet virtuti seu potentie creatæ, quia non solum est terminus naturæ, sed etiam ejus formalis fecunditas.

Obj. 5. Si paternitas est principium formale proximum processionis Filii, est in Patre aliqua potentia quæ non est in Filio. R. Conced. Nam re ipsa Pater habet potentiam proximam generandi, quam non habet Filius: alioqui Filius generaret, quod est contra fidem. *At inquit.* Ergo Filius non est æqualis Patri. *Resp. neg.* Quia in Deo tam perfectum est esse terminum generationis, quam ejus principium: nam 1. eadem est utriusque essentia. 2. Generatio passiva tantæ excellentiæ est, quantæ generatio activa: par enim utriusque est existendi necessitas, & tam generatio passiva necessaria est generationi activæ, quam generatio activa generationi passivæ; tamque generatio passiva ex se habet, ut accipiat esse à generatione activa, quam generatio activa habet ex se, ut det esse generationi passivæ. Unde necesse est personam ex essentia divina & generatione passiva constantem, æqualem omnino esse personæ ex eadem essentia divina & generatione activa constanti.

Obj. 6. Dictio seu locutio est proximè ab intellectu. Sed generatio Verbi est dictio seu locutio. Ergo generatio Verbi est proximè ab intellectu, non à proprietate relativa. R. dist. maj. Dictio, quæ quis sibi loquitur, est proximè ab intellectu, C. maj. Dictio, quæ quis alteri loquitur, N. maj. Talis enim dictio præsupponit quidem intellectum & intellectionem; at non est immediatè ab ea, sed ab ore, aut simili potentia locutiva, quæ in substantia spiritali correspondet ori. Generatio autem Verbi non est dictio, quæ Pater sibi loquitur, quia Pater non intelligit formaliter per Verbum: sed est dictio, quæ loquitur alteri, nempe ipsi Verbo, cui intellectionem suam communicat, illud generando. Unde generatio Verbi non est proximè ab intellectu, aut intellectione divina; sed ab ore Patris, quod est ipsa paternitas.

ARTICULUS VI.

Quodnam sit principium formale, quo essentia divina communicatur Filio & Spiritui sancto.

R. Espond. 1. Pater generando Filium, communit illi essentiam divinam. Est de fide.

Prob. Nam Filius nascendo accipit essentiam divinam à Patre, ut patet, 1. ex Concilio Nicæno in Symbolo, ubi dicitur Filium esse genitum ex substantia Patris. 2. Ex Lateranensi IV. cap. 2. ubi dicitur Filium nascendo substantiam Patris accepisse, & ita Patrem & Filium eandem substantiam habere. 3. Ex Florentino sess. ult. in litteris unionis dicente, *omnia quæ Patri sunt, ipsum Patrem unigenito Filio suo gignendo dedisse, præter esse patrem.* Ergo Filius nascendo accipit à Patre essentiam divinam, vel per productionem, vel saltem per communicationem hujus essentia. Non primum: nam essentia divina non producit. Ergo secundum.

Resp. II. Principium formale proximum, quo communicatur essentia divina Filio, est paternitas; remotum verò, est intellectio.

Prob. 1. pars. Quia idem est principium formale, quo proximè & immediatè producit proprietatem relativam Filii, & proximè ac immediatè communicatur essentia divina Filio. Sed paternitas est principium, quo

proxi-

proximè & immediatè producit proprietatem relativam Filii, ut probatum est art. 6. Ergo, &c. *Prob. maj.* Quia principium formale proximè & immediatè producit proprietatem relativam Filii, proximè & immediatè producit terminum essentialiter eundem realiter cum essentia divina: sed principium formale proximè & immediatè producit terminum essentialiter eundem realiter cum essentia divina, hoc ipso proximè & immediatè communicat essentiam divinam: principium enim producit terminum essentialiter eundem realiter cum essentia divina, hoc ipso præcisè rectè dicitur communicare, & necessariò communicat essentiam divinam. Ergo, &c.

Prob. 2. pars. Quia illud rectè dicitur principium formale remotum, in quo proximè fundatur, & ex quo virtualiter oritur principium formale proximum. Atqui principium formale proximum, quo communicatur Filio essentia divina, proximè fundatur, & virtualiter oritur ex intellectiōe divina: nam intellectiō divina proximè existit, & virtualiter profundit paternitatem, ut probatum est. Ergo, &c.

Resp. III. Pater & Filius producendo Spiritum S. communicant illi essentiam divinam. Est de fide.

Prob. Quia Spiritus sanctus habet essentiam divinam, & non habet à se: quod enim producit, non habet essentiam à se, sed ab eo à quo producit. Ergo Spiritus S. habet essentiam divinam à Patre & Filio, à quibus producit. Ergo Spiritus sanctus habet essentiam divinam à Patre & Filio, vel per productionem, vel saltem per communicationem huius essentiae. Non primum: quia essentia divina non producit. Ergo secundum.

Resp. IV. Principium formale proximum, quo communicatur essentia divina Spiritui S. est proprietatem relativam spiratoris; remotum verò, est volitio divina.

Prob. 1. pars. Quia proprietatem relativam spiratoris est principium formale, quo proximè & immediatè producit terminum essentialiter idem realiter cum essentia divina. Ergo est etiam principium formale, quo proximè & immediatè communicatur essentia divina.

Prob. 2. pars. Quia illud est principium formale remotum communicandi essentiam Spiritui S. in quo proximè fundatur, & ex quo virtualiter oritur principium formale, quo proximè & immediatè communicatur essentia divina Spiritui sancto. Sed hoc principium proximè fundatur, & virtualiter oritur ex volitione divina: nam volitio divina proximè fundatur, & virtualiter profundit proprietatem relativam spiratoris. Ergo, &c.

Dices. Essentia divina se ipsam immediatè communicat Filio & Spiritui S. R. essentiam divinam se ipsam immediatè communicat Filio & Spiritui S. formaliter, seu per modum causae formalis, sicut filiaris Filio, spiratio passiva Spiritui S. & quilibet pars toti suo se communicat. At præter hanc communicationem formalem, quæ est communis tribus personis, est alia activa respectu personarum productarum, quæ est proximè & immediatè à proprietatibus relativis, paternitate scilicet & spiratione activa.

Ex dictis hæc sectione colligitur, in Deo esse tantum duas processiones reales: nam tot sunt in Deo processiones reales, quot sunt personæ realiter procedentes. At in Deo duæ tantum sunt personæ realiter procedentes. Ergo, &c. Divinæ autem illæ processiones, 1. sunt immanentes: nam processio illa dicitur immanens, quæ existit in suo principio. At processiones divinæ existunt in suo principio: sic processio Filii, sicut & ipse Filius, existit in Patre, quia est idem realiter cum essentia Patris. 2. Sunt vitales: nam sunt per intellectiōem & volitionem, & ita sunt actiones viventis, ut talis. 3. Sunt æternæ: nam Pater generat Filium ab æterno; similiter Pater & Filius ab æterno spirant Spiritum S. 4. Non sunt ex nihilo, quia termini illarum producuntur de substantia producentium: Filius enim est ex substantia Patris, & Spiritus S. ex substantia Patris & Filii.

Quæres I. Quinam sint termini formales processionum divinarum, ut productiones sunt? R. Esse pro-

Simonne T heol. Tom. I.

prietates relativæ personarum productarum: nam terminus formalis productionis dicitur illud, quod proximè & ratione sui producit, & ratione cuius totum, cuius est pars, aut quasi pars, dicitur produci. Atqui proprietatem relativam personæ productæ, per quam scilicet persona producta relativè opponitur producenti, id est, quod proximè & ratione sui producit, & ratione cuius tota persona denominatur producta. Ergo, &c.

Dices. In productione personæ creatæ terminus formalis productionis est natura. Ergo & in productione personæ divinæ. R. neg. conseq. Disparitas est, quia in productione personæ creatæ producit natura. At in productione personæ divinæ non producit natura, sed tantum communicatur. Unde in productione personæ divinæ natura non est terminus processionis, ut productio est, sed tantum ut est communicatio.

Quæres 2. Quinam sint termini totales processionum divinarum? R. Esse personas productas, nempe Filium & Spiritum sanctum. Ratio est, quia terminus totalis productionis est totum illud, quod per eam denominatur produci. Sed totum quod denominatur produci per processionem divinam, est persona producta. Ergo, &c.

ARTICULUS VII.

Ex qua intellectiōe procedat Filius.

R. Esp. I. Filius procedit ex perfectissima notitia essentiae divinæ. Ita omnes Scholastici.

Prob. Filius procedit ex illa notitia, in qua proximè fundatur fecunditas generandi. Sed fecunditas generandi fundatur proximè in perfectissima notitia essentiae divinæ. Ergo, &c. *Prob. min.* Quia si fecunditas generandi convenit Deo ratione alicujus notitiæ, certè convenit ratione notitiæ omninò necessaria, & circa objectum nobilissimum modo perfectissimo variantis.

Resp. II. Filius procedit ex notitia intuitiva omnium personarum.

Prob. Nam Filius procedit ex perfectissima notitia essentiae divinæ. Sed perfectissima notitia essentiae divinæ est etiam notitia trium personarum. Ergo, &c. *Prob. min.* Quia essentia divina perfectissimè cognita, cognoscitur & quidem perfectissimè, ut communicabilis ad intra, & radix proprietatum personalium. At non potest sic cognosci, quin perfectissimè cognoscantur proprietates personales, & personæ. Ergo, &c. Jam verò quod hæc notitia trium personarum, ex qua procedit Filius, sit intuitiva, facillè ostenditur: nam est perfectissima notitia illarum, ut realiter existentium, & ipsi pro quolibet instanti reali coexistentium; cum re ipsa existant, & ipsi coexistent pro quolibet instanti realis durationis. Ergo, &c.

Obj. 1. Filius non procedit ex notitia Spiritus S. Neg. *Probabilis.* Si Filius procederet ex notitia Spiritus sancti, esset ejus imago. Neg. *seq.* Quia in divinis una persona non est imago alterius, nisi ab ea procedat. At Filius non procedit à Spiritu S. quamvis procedat ex ejus notitia.

At inquit. Si Filius procedit ex notitia Spiritus S. procedit à Spiritu S. Neg. *seq.* Nam notitia Spiritus sancti, non ipse Spiritus S. fundat fecunditatem generandi. *Probabilis tamen seq.* hoc argumento. Filius procedit ex notitia Spiritus S. Notitia Spiritus S. est ab ipso Spiritu S. velut objecto motivo & specificativo. Ergo Filius est à Spiritu S. Neg. *min.* Nam Spiritus S. se habet ad notitiam suam, ut objectum purè terminativum, non verò ut objectum motivum, quia non concurret ad eam physicè.

At inquit. Si Filius procedit ex notitia Spiritus S. Spiritus S. est prior Filio. Neg. *seq.* *Probabilis* hoc syllogismo. Spiritus S. est natura prior notitia sui. Notitia Spiritus S. est prior Filio. Ergo Spiritus S. est prior Filio. Neg. *maj.* Nam Spiritus S. non est causa notitiæ, quæ cognoscitur: notitia enim Spiritus S. non producit, & ita non potest esse à Spiritu S. ut objecto ad eam physicè concurrente cum intellectu divino.

At inquit. Saltem Spiritus S. est ratio prior

T 2 notitia